І чужому научайтесь,
Свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюз: 435-8740
— Тел. в Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXII. Ч. 218. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 23-го ЛИСТОПАДА 1965 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, NOVEMBER 23, 1965 No. 218. VOL. LXXII.

ОСТАННІ ВІСТІ

Понеділок, 22 листопада 65

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ ДЖАНСОН ЗАЯВИВ В НЕДІЛЮ, ЩО В ПОНЕДІЛОК 22-го ЛИСТОПАДА ВШАНУЄ ПАМ'ЯТЬ ПОКІЙНОГО ПРЕЗИДЕНТА КЕННЕДІ, взявши участь разом із пані Кеннеді в Службі Божій, яку відправлять в найближчій католицькій церкві у Фредеріксбурґу недалеко Джансон Ситі в Тексасі. 22-го листопада 1963-го року вбито президента Кеннеді в Далласі в Тексасі. Покійного Президента вшанували вже в неділю в різних місцевостях. Велике число туристів та мешканців столиці вшанували сумні роковини тим, що відвідали гріб Джана Ф. Кеннеді на Арлінґтонському цвинтарі під Вашинґтоном.

КОЛИШНІЙ ПРЕЗИДЕНТ АЙЗЕНГАВЕР 20-го ЛИСТОПАДА ПРИЙНЯВ ЖУРНАЛІСТІВ в шпиталі у Форті Гордона. Айзенгавер заявив журналістам, що почувається добре і міг би негайно залишити шпиталь, але в цій справі рішають лікарі, які заявили, що колишній президент виїде в понеділок 22-го листопада поїздом до армійського шпиталю Волтера Ріда у Вашинґтоні. Лікарі не сказали, як довго Айзенгавер мусітиме залишитися в шпиталі в столиці. З пацієнтом поїде і пані Айзенгавер, яка весь час була в шпиталі у Форті Гордона. Пані Айзенгавер також нездужала, і був час, коли невідомо було, хто був слабшим: вона чи колишній президент.

ЖЮРІ ПРИ ФЕДЕРАЛЬНОМУ ОКРУЖНОМУ СУДІ У ВАШИНҐТОНІ ВИЗНАЛО ВИННИМИ КОМУНІСТІВ тому, що не зареєструвалися як аґенти СССР згідно з законом про внутрішню безпеку з 1950-го року. Жюрі складалося з 8-ох жінок і 4-ох чоловіків і нараджувалося тільки дві і півгодини, поки не вирішило одноголосно всіх 23-ох питань свого провідника. Федеральний суддя Вілліям Б. Джоввес визначив максимальну кару за кожний пункт по $10,000. Разом кара становить $230,000. Головний представник Комуністичної партії Ґус Голл заповів, що партія буде апелювати до Апеляційного Суду Дистрикту Колюмбія, а потім до Найвищого Суду ЗДА.

МЕХІКО І ЧІЛЕ ЗАЯВИЛИСЯ ПРОТИ УЧАСТИ В СПІЛЬНИХ МІЖАМЕРИКАНСЬКИХ ЗБРОЙНИХ СИЛАХ на Міжамериканській конференції в Ріо де Жанейро в Бразилії. Справу спільних збройних сил для всієї Західньої Півкулі гаряче підтримують ЗДА і Бразилія. Мехіко і Чіле є проти того пляну, вони стоять на засаді строгої невтральности і в червні ц.р. вони не вислали своїх військ до Домініканської Республіки, де появилася загроза від комунізму. Міжамериканські збройні сили мали б поборювати комунізм в Америці, і над цією справою радить тепер Міжамериканська Конференція міністрів закордонних справ.

РЕСПУБЛІКАНСЬКІ ПРОВІДНИКИ НЕ ВІРЯТЬ В ТЕ, ЩОБ МОГЛИ ЗДОБУТИ БІЛЬШІСТЬ В КОНҐРЕСІ в міжпрезидентських виборах в 1966-му році. Голова Крайового Республіканського Комітету Рей С. Бліс передбачає „основні зміни" у виборах 1966-го року. Але інші республіканські провідники гадають, що їхня партія здобуде тільки незначне число нових конґресменів і сенаторів. Щоб мати більшість в Палаті, республіканці мусіли б збільшити число конґресменів на 77, що неможливе в 1966-му році. Щоб здобути більшість в Сенаті, вони мусіли б здобути 19 нових місць. Демократи мають 292, республіканці 141 конґресмена, а в Сенаті демократи 68, а республіканці 32.

У СВІТІ

ДРУГИЙ ВАТИКАНСЬКИЙ СОБОР ЗАТВЕРДИВ знову більшістю 1.954 голосів проти 249 проєкт декрету про свободу вірування. Це декларація, що ніодної людини не можна силувати проти його совісти до визнавання якоїсь віри ані забороняти їй віру, яку вона має. За єдину поступку консервативному крилу Собору вважають включення у той декрет ствердження, що єдиною правдивою вірою є віра католицька, проте водночас заперечено право навертання на католицизм силою. На тому засіданні Собору 19 листопада перервано його наради до 30 листопада ц. р.

ГЕНЕРАЛЬНА АСАМБЛЕЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ ПРИЙНЯЛА 93 голосами проти 0 резолюцію, яка взиває всі країни вжити всіх можливих заходів, щоб протидіяти поширенню атомової зброї. 5 членських країн стримались від голосування: Франція, Куба, Ґвінея, Пакістан і Румунія. Франція взагалі бойкотує Женевську конференцію роззброєння, а Куба, Румунія, Гана і Ґвінея захотіли задемонструвати проти приймання такої резолюції без участи і згоди Комуністичного Китаю. Генеральний секретар ОН У Тант закликав після того членські держави Женевської конференції якнайшвидше відновити свої наради — по лінії прийнятої резолюції.

СОВЄТСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР АЛЕКСЄЙ КОСИҐІН ПРИЙНЯВ на Кремлі на близько дво і півгодинній розмові 5 американських сенаторів, що відбувають 5-тижневу подорож під проводом голови демократичної більшости Сенату Майка Мансфільда. Сенатори відмовилися сказати будь-що більше про ту зустріч, як тільки те, що це була „дуже цікава інформаційна розмова". Після того вони полетіли до Букарешту, а відтіль — до Сайґону.

ІНДОНЕЗІЙСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ СУКАРНО ПРОГОЛОСИВ, що Індонезія далі перебуває в „осі", що охоплює Комуністичний Китай, Північний В'єтнам, Північну Корею і Камбоджу. Сукарно склав цю заяву у промові до військових командантів всіх індонезійських округ. Він ні словом не згадав про кампанію, що її армія повела після невдачного комуністичного перевороту — проти компартії.

ОФІЦІЙНИЙ ЮҐОСЛАВСЬКО-ПОЛЬСЬКИЙ КОМУНІКАТ, ПРОГОЛОШЕНИЙ НАПРИКІНЦІ ВІДВІДИН ҐОМУЛКИ І ЦИРАНКЕВІЧА В БЕОГРАДІ, ДУЖЕ ДЕЛІКАТНО ЗАЗНАЧУЄ неґативне становище тих двох держав проти політики ЗДА у В'єтнамі, згадуючи тільки „щораз більшу участь американських військ" у тамошній війні та закликаючи до припинення бомбардування Північного В'єтнаму. Тому, що Владислав Ґомулка у своїх публічних виступах в Юґославії гостро таврував „американських імперіялістів" та їх „агресивну політику і колоніяльну війну у В'єтнамі", то коментатори стверджують існування поважних різниць становищ в цій справі між Польщею і Юґославією.

ДВОДЕННІ НАРАДИ КІПРСЬКО-ГРЕЦЬКОГО ПРЕЗИДЕНТА МАКАРІОСА І ГРЕЦЬКОГО ВІЦЕ-ПРЕМ'ЄРА ТА МІНІСТРА ЗАКОРДОННИХ СПРАВ ЕЛІЯСА ТСІРІМОКОСА ЗАКІНЧИЛИСЬ обопільним ствердженням, що треба змагати до злуки Кіпру з Грецією. Макаріос був завжди прихильником повної суверенности Кіпру з виключенням кіпрських турків від влади. Туреччина не є в принципі проти злуки Греції і Кіпру, але жадає рекомпенсати.

АРХИМАНДРИТ ОЛЕКСАНДЕР НОВИЦЬКИЙ СТАВ ЄПИСКОПОМ УПЦ В ЗДА ПІД ЧАС ВЕЛИЧАВИХ УРОЧИСТОСТЕЙ ХІРОТОНІЇ В ШИКАҐО

Владика Олександер Новицький, нововисвячений єпископ Української Православної Церкви в ЗДА

Шикаґо, Ілл. (М.С. — телефоном). — Українська Православна Церква в ЗДА має нового єпископа в особі дотеперішнього архимандрита Олександра Новицького, найбільш урочиста і зворушлива хіротонія якого відбулася тут у катедральному соборі св. Володимира минулої неділі, 21-го листопада. Недільні торжества попередила Всенічна та наречення і свячення в суботу, 20-го листопада. Чину висвячення в неділю, 21-го листопада, довершили три Владики цієї Церкви: її первоієрарх Блаженніший митрополит Іоан Теодорович та архиєпископи Мстислав і Володимир у сослуженні численного духовенства, репрезентантів багатьох центральних і місцевих установ і організацій та тисячної маси народу. Кульмінацією свячень була Божественна Літургія, яку відправив Владика Митрополит Іоан в сослуженні протодиякона о. М. Бриня та численного духовенства та під час якої й відбулося висвячення в єпископи архимандрита Олександра, а в дальшій частині Літургії відбулося ще висвячення в сан священика дотеперішнього диякона о. Нестора Коваля. Проповідь українською й англійською мовами виголосив під час урочистостей Владика Митрополит Іоан Теодорович. Співав катедральний хор св. Володимира під диригентурою проф. Трухлого.

Після церковних торжеств відбувся того ж дня о год. 2-ій по полудні у відповідно удекорованій залі Лайоне при Норт евеню врочистий обід з участю понад 500 осіб, в цьому всіх Владик — учасників торжеств, знову численних репрезентантів церковних і світських установ. Українську католицьку дієцезію св. Миколая та особисто єпископа Ярослава Ґабра, який перебуває тепер у Римі на Ватиканському Соборі, репрезентував канцлер дієцезії о. монсіньйор Володимир Паска, який і вітав нововисвяченого українського православного єпископа Олександра Новицького від імени українського католицького єпископа Яослава Ґабра. Об'єднані Церкви Шикаґо репрезентував д-р Е. Чанделер, Єпископальну Церкву Р. Діпен, а братню Українську Православну Церкву в Европі (Владика Ніканора) репрезентував о. прот. Ю. Сікорський. Із світських американських гостей взяли участь в урочистому обіді сенатор Пол Доґлес, а посадник міста Р. Дейлі, особисто перешкоджений, надіслав вітальну телеграму. Промовляли всі три Владики, згаданий вже о. монс. В. Паска, д-р Чанделер та проф. Власовський, а опісля відбулися привітання і дарування від багатьох українських церковних і громадських установ. Свято закінчив патріотичним словом новопосвячений Владика Олександер, якого репрезентанти Т-ва Українських Дивізійників відзначили при цій нагоді пам'ятковою медалею, як свого колишнього відданого капеляна. Свято найбільш дбайливо приготовив окремий Комітет, очолюваний протопресвітером о. Ф. Білецьким з катедрального храму св. Володимира та о. прот. О. Куликом з південної частини міста. Дальші подробиці з хіротонії, що була одною з найбільших українських релігійно-національних маніфестацій в цьому місті, будуть подані в дальших дописах. На многії літа, Владико!

Велика громада супроводила сл. п. Семена О. Підгайного в останню дорогу

Торонто (С. Ф.) — Вогкий ранок 16-го листопада. На землю падає осінній дощ, мов природа плаче за небіжчиком. Мокрими і слизькими пішоходами поспішають люди до катедрального храму св. Володимира, щоб скласти останню пошану „недостріляному" Семену О. Підгайному. О 9-ій годині храм виповнили українські патріоти без різниці віку, політичних переконань і партійних приналежностей. Його вшановують сьогодні всі, бо він своє неспокійне життя повністю віддав українському народові в боротьбі з московсько-комуністичним імперіялізмом за визволення Батьківщини. Після заупокійної Богослужби отець Юрій Ференців гарячим словом вшанував громадського діяча політика, публіциста і революціонера. З храму св. Володимира похоронна процесія направилась на цвинтар „Проспект". І природа прощала Небіжчика. Перестав дощ в повітрі свіжо і тихо. На цвинтарі пан-отець Дмитро Фотій віддав землі тлінні останки того, чиє серце палало любов'ю до українського народу. Найближчий друг Небіжчика п. Чміленко викликає промовців до слова, а в його очах сльози. Сльози течуть з очей вдови Небіжчика, старшого сина Олега (тепер уже університетського професора нової історії), другого сина Олександра (студента історичного факультету) і сльози в усіх присутніх.

— Прощай, Семене Олександровичу, — почав слово усім відомий публіцист і письменник, інженер Микола Приходько.

— Відлітають сірим шнуром журавлі... започаткував прощальне слово визначний письменник Улас Самчук.

Від УРДП прощальне слово виголосив проф. Степовий з Монтреалю. Від Президії Світової Федерації Українських Політичних В'язнів прощав інж. П. Трепет. Від громадянства Дітройту Ст. Федорівський та від кубанців — проф. В. Іванис.

На поминальній трапезі глибокофілософське слово прощання виголосив настоятель катедри св. Володимира от. Дмитро Фотій відмітивши великі заслуги Небіжчика перед нацією та підкреслив Його релігійні і загально людські прикмети. В цій же залі з прощальним словом виступив редактор „Гомону України", та редактор „Вільного Слова" й інші від багатьох організацій і особисті друзі Семена Олександровича.

ПОМЕРЛА ДРУЖИНА В. БАРВІНСЬКОГО

Едмонтон. — Як подають „Українські Вісті" з 11 листопада ц. р., у Львові — за повідомленням, одержаним звідти — 2 вересня на 81 році життя померла Наталія з Пулюїв Барвінська, вдова по відомому композиторові Василеві Барвінському. Похорон відбувся 3 вересня. Покійну поховали в гробниці Барвінських на Личаківському цвинтарі. Василь Барвінський помер 9 червня 1963 р. теж у Львові.

ГОЛОВНА РАДА НТШ ВІДБУЛА СВОЄ ЗАСІДАННЯ В НЮ ЙОРКУ

ПРОФ. РОМАНОВІ СМАЛЬ-СТОЦЬКОМУ ВРУЧЕНО ШЕВЧЕНКІВСЬКУ МЕДАЛЮ

Ню Йорк. — В суботу 20 листопада, тут в домі НТШ відбулося засідання Головної Ради Наукових Товариств ім. Шевченка. На порядку нарад, що ними проводив президент Головної Ради НТШ і голова НТШ в ЗДА проф. Роман Смаль-Стоцький, крім формальних справ був звіт генерального секретаря НТШ і голови НТШ в Канаді проф. Євгена Вертипороха, устійнення процедури вибору почесних членів і найменування дійсних членів та членів-кореспондентів, як також справа видань. В засіданні крім названих членів президії взяли участь: ред. Б. Кравців як уповноважений директора Історично-Філософічної Секції проф. В. Кубійовича із Сарселю, проф. В. Лев — директор Філологічної Секції та проф. М. Зайцев — директор Математично-Природописної і Лікарської Секції, як також делеґати окремих Товариств — проф. М. Стахів і д-р Л. Луців та згодом проф. В. Стецюк від НТШ в ЗДА, проф. Ю. Старосольський, як уповноважений делеґата НТШ в Европі і секретаря НТШ в Европі проф. В. Янева, проф. Василь Іванис, делеґат НТШ Канади та проф. Е. Жарський, як уповноважений проф. І. Рибчина, голови НТШ в Австралії. Брав участь у засіданні із дорадчим голосом також запрошений проф. Р. Смаль-Стоцьким ред. І. Кедрин-Рудницький, другий заступник голови НТШ в ЗДА.

Безпосередньо перед засіданням Головної Ради НТШ відбулося вручення Шевченківської Медалі НТШ, признаної рішенням Головної Ради Наукових Товариств ім. Шевченка, голові Комітету Пам'ятника Шевченкові проф. д-рові Романові Смаль-Стоцькому. Церемонію вручення перевів генеральний секретар Гол. Ради НТШ проф. Євген Вертипорох в супроводі проф. Матвія Стахова. Вручення такої ж Шевченківської Медалі кол. президентові ЗДА ген. Двайтові Д. Айзенгаверові відбулося 20 травня ц.р.

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА НЮ ЙОРКУ ОВАЦІЙНО ВІТАЛА ГОСТИННИЙ ВИСТУП ХОРУ „ДНІПРО" З КЛІВЛЕНДУ

Ню Йорк. — Українська Громада цієї світової метрополії з великим ентузіязмом вітала клівлендський хор „Дніпро" та його елеґантного диригента Е. О. Садовського під час гостинного концерту, що відбувся тут в залі Фешен Інституту минулої суботи, 20-го листопада. На цьому концерті — як твердили знавці — „було що почути і на що подивитись". Хор виконав композиції Е. О. Садовського, А. Гнатиша, М. Лисенка, І. Шамо, Е. Козака, К. Стеценка, М. Гринчишина, Г. Верьовки, Д. Січинського і Б. Вахнянина та одну народну пісню і два наддатки до програми, відповідаючи на невмовкані аплявзи публіки, що в поважній частині заповнила велику залю. Поодинокі точки програми виконали окремо і чоловічий, жіночой і мішаний хори, три рази зміняючи одяг вечірні на національні. На піяно акомпаніювала п-і Марта Савчак. Солістами в хорі виступали, збираючи великі аплявзи, Надія Якимцов, Роман Кассараба, Олена Кондратенко, Юрій Онишкевич та Олег Мороз і Рудольф Пестик. У половині програми клівлендських гостей вітали, обдарувавши їх кошами квітів, мґр. Леонтій Крушельницький від Союзу Українських Хорів Америки та інж. Богдан Рак від місцевого репрезентативного хору „Думка". Репрезентант „Дніпра" дякував господарям за привітання. В хорі виступало круглo 80 співаків. Після концерту співаки хору „Дніпро" із Клівленду були гостями хору „Думка" в місцевому Українському Народному Домі. В неділю 21-го листопада, цей же хор мав подібний гостинний виступ у Філядельфії.

Елизабетська громада склала $975 на Фонд УККА з нагоди Листопадового свята

Елизабет, Н. Дж. — Відносно невелика, але неперевершена своєю жертвенністю на народні цілі місцева Українська Громада із такими своїми піонерами, як головний касир УНСоюзу Роман Слободян, знову дала приклад жертвенности, зібравши 975.00 долярів на Національний Фонд Українського Конґресового Комітету під час святкувань роковин Листопадового Зриву в неділю 21-го листопада. На програму свята, яку приготовили пп. О. Васьків, Ів. Коваль, О. Мельничук і ст.пл. І. Коваль і яку започатковано співом Американського Гимну, склались: деклямації у виконанні Христі Закаляк, діточого садка, Степана Бондаренка та учнів Школи Українознавства і Пластунів, вступне слово голови місцевої Громади п. Мирона Піньковського, святочна промова д-ра Ярослава Падоха та пісні у виконанні учнів місцевої української парафіяльної школи під диригентурою проф. М. Демчишина. Закінчено це свято співом українського національного Гимну.

Д-р Роман Топольницький очолив Відділ УЛТПА в Боффало

Боффало. — Відділ Українського Лікарського Т-ва Північної Америки у Боффало відбув свої Загальні Збори в суботу 13-го листопада ц. р. Звіт із діяльности цього невеликого, але активного Відділу УЛТПА склав його довголітній голова д-р Михайло Сайкевич. Нову Управу Відділу очолив, на два роки як голова д-р Роман Топольницький, а до Управи вибрано д-ра Івана Мосійчука і мґ-ра фармації Степана Волинця. В дискусіях присвячено багато уваги справі Стипендійного Фонду іменем проф. д-ра М. Панчишина, що на нього більшість присутніх на зборах лікарів обов'язались жертвувати щороку по 50 долярів, та справі опіки над українськими студентами місцевих університетів, що їх місцеві українські лікарі збірно запрошують на товариські зустрічі до своїх домів з метою нав'язати контакт з наростаючою генерацією української інтелігенції. Опікуном Студентської Громади у Боффало є член Відділу УЛТПА, проф. гінекології у тутешньому університеті д-р Мирослав Грещишин. Українські лікарі з Бофало живуть у добрих сусідських відносинах з Відділом УЛТПА в Торонті з яким інколи мають спільні сходини або влаштовують спільні імпрези. У Загальних Зборах взяв участь, як представник Головної Управи УЛТПА голова — д-р Богдан Олесницький.

У східній частині Торонта створено новий відділ УНСоюзу

Управа та гості на основуючих зборах 407-го Відділу УНС в Торонті. На фото в першому ряді (зліва): В. Шаран — секретар нового Відділу, Б. Зорич — гол. радний і директор Канадійської Канцелярії УНС, всч. о. І. Сирота, ЧІН, — місцевий парох, В. Дідюк — голова Відділу. В другому ряді (зліва): С. Ґах — голова Контрольної Комісії, Я. Мурій — заступник голови, І. Головачук — член Контрольної Комісії.

Торонто. — В східній частині Торонта постала нова громадська установа — 407-ий Відділ Українського Народного Союзу, який за свого патрона обрав Верховного Архиєпископа Української Католицької Церкви Кардинала Йосифа Сліпого. Організатором Відділу є місцевий громадський діяч Василь Дідюк, який очолив Відділ, секретарем обрано В. Шарана. Організаційні збори Відділу, які відбулися в приявності 30 членів-основників, однодушно схвалили резолюцію: піднести стан членства до 75 ще до кінця цього року, щоб Відділ міг послати свого делеґата на недалеку конвенцію УНСоюзу, яка відбудеться в травні 1966 року в Шикаґо. В зборах взяли участь місцевий парох о. І. Сирота, ЧНІ, о. Шавель, директор Канадійської Канцелярії УНСоюзу Богдан Зорич та інші чільні громадські й союзові діячі Торонта.

„Самопоміч" у Джерзі Ситі врочисто відзначила своє 15 і 10-річчя

Джерзі Ситі. — В неділю, 21-го листопада, тут відбулося подвійне свято „Самопомочі": 15ліття заснування та праці й існування Т-ва Українців в Америці „Самопоміч" та 10-ліття громадсько-фінансової служби кредитової кооперативи цієї ж назви. Святкування, що відбулися в великій залі місцевого Українського Народного Дому в пополудневих годинах, попередили благодарственні Святі Літургії в місцевій українській католицькій церкві і каплиці св. апп. Петра і Павла. Святкування в Народному Домі відкрив коротким словом-привітанням голова „Самопомочі" Франц Колодій. Вступну молитву провів, благословляючи обід, місцевий український католицький парох і декан впреп. о. Антін Борса. На початку програми молода місцева декляматорка панна Дидик продеклямувала спеціяльно з цієї нагоди написаний вірш приявного на святі проф. П. Савчука. Слово про Т-во „Самопоміч" виголосив голова його Центральної Управи, колишній прем'єр Карпатської України п. Юліян Ревай, підкреслюючи зокрема харитативну діяльність очолюваного ним Т-ва та згадуючи при цьому великі заслуги давніх поселенців в переселенчо-допомоговій акції, яку вів Злучений Український Американський Допомоговий Комітет. Про діяльність місцевого Відділу „Самопомочі" говорив її основоположник д-р Ярослав Гриневич, тепер голова Комітету Об'єднаних Американсько-Українських Організацій Великого Ню Йорку, пригадуючи багато зворушливих моментів праці і співпраці „Самопомочі" в місцевій Громаді. Про місцеву кредитівку „Самопоміч" говорили її основоположник мґр Андрій Бук і її теперішній директор і рівночасно голова місцевого Відділу УК-Комітету дир. Маріян Коць. Із його короткого слова виходило, що із найскромніших початків, місцева кредитівка розвинулася в поважну фінансову установу, розпоряджаючи тепер основним капіталом в сумі 700 тисяч долярів, виплативши за десять років 109,000 долярів дивіденди своїм членам, уділивши в тому ж десятирічному часі позичок на загальну суму 3,250,000 долярів, придбавши власний будинок та допомагаючи Українській Громаді не тільки в господарському, але й культурному розвитку, давши — для прикладу — основний вклад в публікацію монументального Збірника Українських Пісень проф. З. Лиська.

Крім згаданих промовляли чи виголошували привіти інж. Р. Раковський від Т-ва Українських Кооператорів, інсп. Іван Василишин від „Самопомочі" в Ню Йорку, п. Дутко від кредитівки в Ню Йорку, пані Букшована від „Самопомочі" в Нюарку і адв. Вол. Сенишак від кредитівки в Нюарку. А.Шаран, М. Петришин, Гр. Бура, п. Вох, пані Величковська від місцевих організацій, проф. Савчук, о. декан А. Борса, сотник Демченко, А. Драган та інші. З великим ентузіязмом вітала публіка виступи письменників Івана Керницького та Микола Понеділка, що читали свої актуальні фейлетони, і — зокрема — виступ танцювальної групи СУМА ім. ген. Тарнавського з Пасейку під проводом п. Романа Стеткевича. Загальна опінія була, що ця група як своїм складом, так і мистецьким виконанням танців, належить до найкращих того роду наших мистецьких одиниць у цій країні і могла б бути атракцією та окрасою кожної нашої культурно - мистецької імпрези, навіть найбільшої. Після обіду свято закінчив молитвою впреп. о. декан Борса, а приявні ще довго опісля вели дружні розмови. Спільним обідом - прийняттям займались пані Шеремета і Бура, а послуговували при столах чепурні сумівки.

25-РІЧЧЯ СВЯЩЕНСТВА о. Б. КУРИЛАСА

Ля-Люв'єр, Бельгія. — В неділю 24 жовтня ц. р. тут відбулося урочисте відзначення 25-річчя священства о. д-ра Богдана Куриласа. З приводу цього ювілею він одержав благословення від Папи Павла VI, кардинала Йосифа Сліпого, митрополита Максима Германюка, владики Івана Бучка та багато привітальних листів. Отець Курилас, народжений 1917 року в Германові у Львівській архиєпархії, закінчивши середню школу, вступив до монастиря оо. Редемптористів. 1940 року став священиком. У 1941-44 роки перебував у Тернополі.

Від 1948 року працює у Бельгії як душпастир і виховник молоді. О. д-р Б. Курилас є автором кількох збірок поезій.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Азія чи Европа

Коли Америка активно заангажувалась у війні в Південному В'єтнамі, справи европейського континенту відійшли неначе в тінь. Спричинилися до цього ще й такі події, як загострення конфлікту між Москвою та Пейпінгом і господарська криза в СССР, бо вони не дозволяли Совєтам виразно продовжувати імперіялістичний наступ проти Заходу: тому й „затихла" берлінська і взагалі німецька проблема. Америка теж не могла виявити великої активности на европейському терені, зайнята в першу чергу азійськими справами, тим паче, що раз-у-раз зустрічалася з актами політичної диверсії — збоку свого французького союзника. Ось тому почали з'являтися заміти прихильної Америці західньоевропейської преси, що Америка „збайдужніла" до справ Західньої Европи, і пересторги, що центральною міжнародною проблемою таки залишається потреба впорядкувати відносини в Европі, які через 20 років після закінчення останньої світової війни все ще знаходяться в жалюгідному стані тимчасовости.

Важливість европейської, зокрема німецької проблеми, підкреслили в останніх тижнях кілька подій. Франція де Голля недвозначно виявила свою однозгідність з становищем Москви — проти допущення Західньої Німеччини не тільки безпосередньо до атомової зброї, але й до атомово-стратегічного плянування в Атлантійському Союзі. Водночас канцлер Людвіґ Ергард заповів, що Західня Німеччина, суходільна армія якої є стрижнем збройних сил НАТО, вимагатиме участи в атомовому узброєнні й плянуванні. У цій справі думки керівних американських кіл поділились. Актуалізується також справа відношення Західньої Німеччини та її союзників до її східнього кордону, відомого під назвою кордону Одри-Нісси. Коли Ергард заповідає, що Німеччина готова дати „належні ґарантії", які виключають відродження її мілітаризму й імперіялізму, то ці обидві справи гратимуть в отих „ґарантіях" вирішну ролю: Ергард хоче переконати Москву, що вона має погодитися на об'єднання Німеччини. Якщо де Голль прийшов до переконання, що Німеччина може стати впоперек його плянам відродження „величі" Франції, себто французької геґемонії в Европі, то він — очевидно — змагатиме до відновлення французько-совєтського союзу — проти Німеччини. Можна сумніватися, чи в ім'я співіснування з Москвою приєднається до цієї концепції Вашингтон.

Однак ці европейські справи знову можуть відійти на задній плян, якщо теперішній шум у зв'язку з шуканням шляхів до „компромісового" замирення у В'єтнамі залишиться тільки шумом, а американські літаки почнуть бомбардувати столицю Північного В'єтнаму Ганой та його головний порт Гайфонґ, американське військо у Південному В'єтнамі зросте до 300.000 вояків і безпосередньо зудариться з північно-в'єтнамською армією. Тоді стане руба і проблема Китаю, і пригадаються слова Чіянг Кай-шека, що тривка розв'язка проблеми В'єтнаму можлива тільки — поза його межами. Покищо комуністичний Китай воює „до останнього в'єтнамського вояка" і спокійно побільшує арсенал атомової зброї. Багато військових авторитетів заперечують мудрість такого стану, що його смертельної загрози не розуміють тільки пацифісти з Об'єднаних Націй і американських кемпусів. Отож тільки дальший розвиток подій докаже, котрий континент — Европа чи Азія — дасть поштовх до нової конфіґурації міжнародних сил.

Нова атака Пейпінґу

Після відбуття „жовтневих роковин", відзначуваних з голосними фанфарами у Москві 7-го листопада цього року, і після виголошення напередодні тих роковин заступником совєтського прем'єра Д. Полянським примирливої супроти комуністичного Китаю промови, як також після надрукування в совєтській пресі в ті дні на першому місці поміж усіма іншими телеграмами і посланнями привітального листа ЦК китайської комуністичної партії з підкресленням спільних цілей у боротьбі „проти найлютішого ворога народів усього світу, американського імперіялізму і його послідовників" — здавалося б, між Москвою і Пейпінґом настає злагода і порозуміння. Так принаймні коментували обидва ті виступи деякі газети на Заході.

Однак, не потривали й тижня ті „жовтневороковинні" настрої та сподіванки, як у центральному органі Комуністичної партії Китаю „Жень Мінь Жібао" і в офіційному журналі ЦК цієї ж партії „Гунґ Чі" появилася нова, ще гостріша, як досі, стаття проти „совєтських ревізіоністів" за їх... домову з „американськими імперіялістами", отими, що їх у листі ЦК КПК до ЦК КПСС з 7 листопада ц. р. визначено, як „найзапеклішого ворога народів усього світу". Тон тієї атаки такий дошкульний, що й совєтські часописи — „Правда" та „Ізвєстія" — з 16 листопада були примушені зареаґувати на неї в своїх кореспонденціях з Пейпінґу, датованих днем 13 листопада.

Надрукована ця стаття з атакою на Москву в названих вище офіціозах китайської компартії під характеристичним заголовком: „Відповідь на розпатякування нового керівництва КПСС про „єдність дій". Совєтська преса стверджує з приводу цієї публікації, що, „беручи до уваги розлюченість і брутальний тон, ця стаття вирізняється навіть на тлі інших матеріялів такого роду, реґулярно друкованих у китайській пресі".

Автори комунокитайської атаки на Москву заявляють, що Совєтський Союз увійшов „в порозуміння з американським імперіялізмом в ім'я спільного володіння над світом", і що совєтське колективне керівництво своєю теперішньою „ревізіоністичною" політикою стало на шлях „відмови від усякої антиімперіялістичної боротьби і протидії цій боротьбі". Теперішня господарська політика в СССР, зокрема рішення в цій ділянці, прийняті вересневим пленумом ЦК КПСС, скваліфіковано в статті „Жень Мінь Жібао" і „Гунґ Чі", як... „реставрацію капіталізму" в СССР.

Повний текст комунокитайської статті з нападом на Москву на Заході ще не опубліковано. Проте, якщо вірити совєтським офіційним органам, які ледве чи перебільшували б те, що в ній написано, „вся китайсько-комуністична атака від початку до кінця побудована на нічим не обґрунтованих наклепницьких і провокаційних видумках, пронизаних духом ворожнечі до совєтського народу, до КПСС і її політики..." Міцніші місця й арґументи із цієї статті в реферуванні совєтських газет напевно пропущені або і зм'якшені, щоб не доводити всієї правди про її гостроту до свідомости читачів.

Започаткування цієї нової атаки на Москву в часі, коли Москва почала консолідувати свої впливи в комуністичному світі, доводить, що Пейпінґ рішений далі боротися за геґемонію в комуністичному русі, щоб повести його під своїм проводом, але більш революційним шляхом до спільної всім комуністам мети — опанування вільного світу.

Валентина Єрмоленко

МУЗА, ЗВЕДЕНА З ПАРНАСУ

(У зв'язку з IV з'їздом архітектів України)

Архітектура — мій фах. Література — моє захоплення. І те й друге пов'язані між собою так, що я не знаю, що люблю більше. Різниця між письменником і архітектом полягає в тому, що книжка, яку пише письменник, лежить на полиці, поки читач не візьме її в руки, а книжку, яку „пише" архітект, читають усі.

Архітектура оточує нас з усіх боків. Світ її мистецьких образів завжди у нас перед очима, постійно впливає на нашу психіку, тішить нас чи засмучує, окрилює чи пригнічує.

Твори архітектури існують століттями. Сторінки кам'яного літопису нашої епохи читатимуть наші діти, внуки і правнуки.

Ясна річ, мистецький образ, втілений у слові, впливовіший, сильніший за будь-який інший. Він діє безпосередньо на розум і почуття. Образ, втілений у камені, бетоні, плястику, не несе в собі такої сили впливу.

Архітектура також — організатор побуту, що починається з житлової секції. Хіба ми не знаємо таких новозбудованих домів, у яких невигідно жити. Наші продавці нерухомого майна потвердять, що саме тепер зростає попит на старого типу будинки в старих дільницях міст. Чому? Та тому, що нове, хай і більше мешкання має менше вигід. На жаль, такі парадоксальні випадки — не рідкість у нас, в Міннесоті. А що таких проблем на Україні ще більше, це змушує мене цікавитися ними.

У жовтні цього року протягом двох днів у Києві в Центральному Будинку Архітектів відбувався IV з'їзд будівничих України. Один з обсерваторів того з'їзду подає свої враження. Він пише: „Наївно було б думати, ніби з'їзд може дати відповідь на геть усі невирішені питання. Але хотілося б сказати про одну, на мій погляд, дуже важливу підойму, яка чималою мірою сприяла б піднесенню рівня всієї архітектурної творчости..." Він пригадує 30-ті роки, коли багато будували. Проєкти всіх більш-менш значних споруд виносилося на суд громадянства. Влаштовувано громадські перегляди проєктів, обговорення, провадилося дискусії в пресі. Широко практикувалося тоді й архітектурні конкурси — закриті й відкриті.

„Проте, в останні роки, — пише обсерватор, — широка громадськість майже не бере участи в обговоренні проєктів. Архітектурні конкурси провадяться дедалі рідше".

На його думку, причина полягає в тому, що архітектура протягом якогось періоду була вилучена з номенклятурного списку різних видів мистецтва. Одноособовим рішенням музу архітектури зведено з Парнасу й вилучено з-під еґіди золоточубого Аполлона. Недарма поміж архітектами ходить анекдот-загадка: „Не мистецтво, не наука, не техніка, а проте діяльність. Що це таке?"

Далі цей обсерватор пише: „Я слухав харківського архітекта Кального, дніпропетровця Крикіна і інших промовців. З гіркотою і з болем говорили вони про ті естетичні збитки, яких зазнала архітектура в період, коли була позбавлена прав і значення мистецької діяльности. Вони розповідали, як просто на очах морально старіють споруди, зведені немов би ще зовсім недавно. У всіх цих виступах звучала одна думка: „І все таки вона — мистецтво!"

Думка абсолютно правильна, мало того — очевидна. Київ загубив відомий з історії Золотоверхий Михайлівський монастир або Трисвятительську церкву, Успенську церкву, дзвіницю Кирилівської церкви на Подолі, там же церкву Різдва, Михайлівську браму, Військово - Микольський монастир, Ковнірівський і Чернечий корпуси у Києво - Печерській Лаврі, Митрополичу Палату, Всеєвятську, Петропавлівську і Костянтинівську церкви, а тепер науковці просять зберегти пам'ятку старовини, відому в історії під назвою „Старокиївської брами".

„З метою охорони цього видатного архітектурного пам'ятника, побудованого в 10-му стол. князем Володимиром, — пише обсерватор, — слід було б позначити кварцитом плян фундаментів „Старокиївської брами". Це придалося б не лише в екскурсійних цілях, а й зберегло б фундаменти від руйнування під час земляних робіт. Зараз все це вкрите асфальтом... Чи, наприклад, багато з киян знають про те, що на Володимирській гірці намічено спорудити музей - панораму оборони Києва, готель і кінотеатр?" Чи дали б вони згоду на це, якби спитати їх? Ні, вони напевно відкинули б цю пропозицію! Мабуть, жадне місто Совєтського Союзу не потерпіло так, як Київ від непродуманих, а то й зловмисних рішень. Зникли чудесні стародавні ансамблі, національні святині українського народу. Ворогові це й треба. Присипляючи українську пильність, руйнується все національно - українське.

„Може скажуть, що Київ росте і потребує місця, — закінчує свої міркування обсерватор. — Так, він росте і росте дуже швидко, отож і не можна не думати про майбутнє, про його силует. Очевидно, слід продовжувати смугу уславлених київських парків на північ і на південь уздовж Дніпра. Та й про силует лівого берега час серйозно замислитись. Лівобережна забудова позбавлена виразних архітектурних акцентів, вона має вигляд досить таки невеселий, якщо не просто убогий".

Не так давно в київській „Літературній Газеті" вміщено цікаву статтю проф. К. Олтаржевського про забудову Москви. Він ставить питання про те, що при проєктуванні нових ансамблів старовинні споруди мають органічно вписатися в нову забудову, зайняти в ній місце певних архітектурних акцентів. Чи не слушні думки і для розбудови Києва та інших українських міст і сіл?

Дай Боже, щоб домагання українських будівничих увінчались успіхом.

СЛАВНИЙ ЛИЦАР

Він народився темної зимової ночі в хаті головчинського селянина-кріпака Якима Кармелюка року Божого 1787-го, майбутній народній герой Поділля — батьківщина славного Кармеля, де серед покріпаченого люду були дуже живучими національно-визвольні й волелюбні традиції українського народу.

Життя Устима Кармелюка, 130-річчя від дня загибелі якого минає в цьому році, за влучним висловом Тараса Шевченка, може становити частину історії його батьківщини й народу.

Лише леґендарна людина, наділена незвичайним розумом і надприродною силою, змогла витримати за своїх неповних 48 років жорстоку рекрутчину, багато сотень ударів шпіцрутенами й батогами, спокійно вислухати смертний вирок, не занепасти духом і зберегти залізну волю, зносячи кайдани, холодні мури в'язниць; знайти в собі сили для втечі з них; витримати люті морози й холодні сніги, добираючись із Сибіру на рідне Поділля. Не даремно у народі казали, що немає на світі таких кайданів, щоб у них можна було закувати Кармелюка.

Понад 15 тисяч верств з тавром на обличчі через увесь Сибір йде пішки Кармелюк. Раз, і вдруге, і втретє... Тайгою... іноді більше року, і кожного разу його очікував поневолений люд в Україні. Це й надавало йому немов би надлюдських сил. Про це і в народній пісні співається:

За Сибіром сонце сходить,
Хлопці, не зівайте,
Ви на мене, Кармелюка,
Всю надію майте...

Подібно, як лицар гуцульського роду Олекса Довбуш у Карпатах, так Устим Кармелюк на Поділлі боровся за права народу, за людську гідність кріпаків. Та не лише на Поділлі, а й на Волині, Київщині і взагалі Правобережній Україні. Селянські загони Устима Кармелюка вчинили понад тисячу сміливих наскоків на мастки гнобителів.

Кармелюківщина стала такою небезпечною, що справою Устима Кармелюка займався „сам великий князь" Константин Павлович — брат московського царя...

Ще за життя лицаря народ складав про нього пісні, оповідання, леґенди, перекази... Кармелюк, крім української, вільно володів польською, жидівською та російською мовами, що давало йому змогу легко переховуватися, виступати в одязі польського пана, російського чиновника, жандарма, орендаря, корчмаря... Та й сам він був красень: зросту великого, будови міцної, волосся русяве, обличчя кругловиде, очі сірі.

Протягом усього життя на щоденний шмат хліба Устим Кармелюк заробляв собі шевством; біля вбитого героя знайдено маленьку торбинку із шевськими цвяшками.

Постаттю Устима Кармелюка, лицаря чести й справедливости, цікавилися українські письменники, мистці, вчені. Відомо, як пильно цікавився Кармелюком Тарас Шевченко. Образ славного месника стояв перед очима видатної української письменниці Марка Вовчка. Вона довгий час проживала на Поділлі й на почутих народних піснях та леґендах про героя вперше в українській літературі змалювала образ Кармелюка.

Свій погляд на героїчній постаті Устима Кармелюка зупинив видатний український письменник Михайло Старицький — автор широкого мистецького полотна — роману „Кармелюк". Пізніше захоплювався піснями й героїчними вчинками народного месника Степан Васильченко, написавши про нього романтичний твір.

Образ українського національного героя Устима Кармелюка запалював мистецьку уяву і Панаса Мирного, Лесі Українки і Михайла Коцюбинського...

Коли великий Кобзар Тарас Шевченко повертався із заслання, то у „Щоденнику" 28 травня 1858 року не випадково записав народну пісню „Повернувся я з Сибіру", назвавши Устима Кармелюка „славним лицарем".

Славний лицар! — так з глибокою пошаною згадує Устима Кармелюка український народ. З великою любою'в бережуть пам'ять про нього земляки-подоляни.

П. Панасенко

УЯВНЕ ПОВЕРНЕННЯ

Через луг дістанусь до
криниці,
Де вербовий нахилився пліт,
І нап'юсь джерельної водиці,
Бо не пив її
вже двадцять літ.

А пізніш, мандруючи полями,
Буду слухать
жайворонка спів,
Привітаюсь ніжно
з солов'ями,
Щось спитаю і...
забракне слів.

Радість надимає мої груди,
Серце мліє,
лоскотом щемить.
Скоро матір обіймати буду,
Скоро, скоро.
Ще лиш крок, ще мить...

ВАСИЛЬ ДУБИНА
Шикаго, 1965.

● **У Польщі велике поруєшення** спричинила так звана афера Кароля Модзелевського, сина померлого недавно вже комуністичного міністра закордонних справ. Молодий Кароль Модзелевський був теж комуністом, викладачем у Варшавському уні верситеті. Але, поїхавши в 1963 році на студійну візиту до Італії, „заразився" там деякими „сектантськими" ідеями італійських комуністів і не-комуністів та, вернувшись до Варшави, почав одверто висловлювати їх. Його арештували й засудили на 6 років в'язниці і подібна доля стрінула й деяких його найближчих приятелів. Ці репресії викликали обурення між професорами й студентами.

НА ТЕМИ ДНЯ

В ОБОРОНІ ПАНАХИД

Власне, ніхто, здавалося б, і не нападає, то пощо й боронити їх? Але треба таки, бо останніми часами з'явилася досить здорова, корисна тенденція, яка, одначе, через традиційне перебільшення не завжди здорово й корисно відбивається на нашому щоденному житті.

Маю на увазі тенденцію проти нашого „вічного плачу", проти суму і сліз на наших імпрезах, проти відзначування дня смерти, а не народження наших історичних постатей, проти роковин сумних подій, а не за світлі моменти української боротьби за волю і самостійність. Це — здорова і корисна тенденція. Але нарікання на часті панахиди по наших церквах — мовляв, служімо якнайбільше молебнів, а не панахид — не стільки додають „бойового духа", не стільки виховують, як очерствлюють, заморожують наші душі.

Це правда, що американці відзначають день народження, а не смерти. Але ми забуваємо, що в Америці так було завжди. Так є і в інших країнах, ув інших народів. Це — їхні звичаї-традиції. У нас трохи інші. І хто сказав, що наші гірші?

Ми вже й так стільки згубили свого рідного і прийняли чужого, яке до нашої душі і до серця не промовляє, що можна було б таки наші традиційні панахиди залишити поза темою полеміки на сторінках нашої преси. Ніхто нікому не забороняє відзначати день народження тієї чи іншої історичної особистости, але й відзначування роковин смерти тієї особистости — це наша традиція, звичай, а панахида — це не звичайні собі сльози, „вічний плач" чи скиглення. У панахиді криється більше змісту, ніж противники заупокійних відправ думають.

А щоб це повністю уявити, відчути, треба хоч раз у житті замовити панахиду по якійсь людині, яку ми дуже добре знали особисто, або по людині зі своєї родини. Бо панахиди з приводу роковин смерти наших історичних осіб, якими б великими патріотами ми себе не вважали, часто не доходять до нашого серця. Ми часто робимо все штучно: стоїмо зі свічкою і... чекаємо кінця сумних співів хору або промови священика. А ось коли перед нашими очима встає постать знаної або рідної людини, коли поллється ота, за душу хапаюча, мелодія на слова „Житейськоє море...", — тоді ми не чекаємо кінця сумних напівів хору, тоді так хочеться ніколи не забути людину, по якій правиться панахиду.

І якщо наше горло стискають сльози, коли хор починає „со святими упокой...", це зовсім не значить, що ми „безкорисно скиглимо", що ми „вічно плачемо", що ми „губимо бойовий дух" у боротьбі за визволення України. Бо й величне, врочисте і ніби сумне „вічная пам'ять" — це те саме, що „хай живе!"

Не будемо тут говорити про релігійну суть і користь панахид. Навіть з точки зору „цивільної" чи світської, національної панахиди не тільки ніякої шкоди не приносять, а, навпаки, виховують нас і наше покоління. Молода людина, душа і серце якої очерствіли, не сприйме і бойових ґасел, що їх виголошуватимуть на святах, улаштованих з приводу не смерти, а роковин народження тієї чи іншої історичної особи.

Новонароджена дитина найперше — плаче, а тоді вже навчається сміятись. І ніякими порадами в газетах — відкинути відзначування роковин смерти і впровадити відзначування роковин народження — ми не зрушимо ані старших, ані молодь.

Зрештою, хто сказав, що на академіях, концертах і всіляких імпрезах з приводу роковин смерти мусять у наших народних домах хори співати сумних пісень? Адже ми відзначаємо не саму смерть людини, а життя і діяльність людини. А чи робимо це в роковини її смерти, чи в роковини її народження — нема в тому аж такої різниці, щоб треба було чужого научатись, а свого — цуратись.

Іван Овечко

Ніксон передбачає, що В'єтнам буде предметом виборчої кампанії у 1968 році

Ню Йорк. — Колишній віце-президент Ричард Ніксон, виступивши в телевізійній програмі „Обличчям до народу" в „Коломбія Бродкестінґ Систем" в минулу неділю 21 листопада ц. р., заповів, що політика Америки у відношенні до В'єтнаму і тамошня війна напевне стануть одною з головних тем передвиборчої кампанії у президентських виборах в 1968 році, якщо до того часу Америка ані не виграє тієї війни, ані не закінчить її. У зв'язку з цим Ніксон повторив думку, що віддавна висувається з республіканського боку, а саме, що американське летунство повинно знищити північно - в'єтнамський промисл, зосереджений в околиці Ганою, який становить основу воєнного потенціялу Північного В'єтнаму. Ніксон рекомендував також замінування північно - в'єтнамського порту Гайфонґ, який є головною брамою для ввозу до Північного В'єтнаму різнородної зброї, амуніції і воєнного виряду. Ніксон зазначив, що перед кожним бомбардуванням важливих об'єктів у Північному В'єтнамі треба перестерігати цивільне населення летючками та що треба перестерігати всі чужі держави перед небезпеками, що зв'язані з користуванням з порту Гайфонґу. Ніксон висловив переконання, що Комуністичний Китай все одно не приступить до війни, бо не маючи допомоги збоку Совєтського Союзу та не маючи засобів для перевозу своїх нечисленних атомових бомб — Комуністичний Китай все ще є „четверторядною військовою потугою". Зате Ніксон висловився проти суґестії лідера республіканської опозиції в Палаті Репрезентантів, конґресмана Джералда Форда, щоб формально виповісти війну Північному В'єтнамові, бо це тільки ускладнило б міжнародну ситуацію і дало атут в руки Північного В'єтнаму — закликати собі на допомогу Комуністичний Китай і Совєтський Союз.

А. Драган

ПРОБЛЕМИ НАШОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ І ПРЕСИ

(Доповідь, виголошена на 1-му З'їзді Українських Журналістів Америки і Канади, що відбувся в днях 30-го і 31-го жовтня 1965-го року).

(3)

Погляньмо тепер побіжно на нашу пресу й публічну опінію. Нашим найпершим і найбільшим недомаганням — не тільки преси, але й всієї громади — є те, що ми не інтерпретуємо правильно поняття публічної опінії. У нас це поняття в більшості відноситься не до „думки, виробленої порядком свідомої, інтеліґентної дискусії", а до почувань і пристрастей. Якщо ж мова про нашу пресу, то взагалі рідко коли робилося у нас якусь серйознішу спробу направду пізнати цю опінію.

Що більше, пригадавши знову, що „публічною опінією" не є почування, не є сантименти, симпатії чи антипатії, пересуди чи традиції і „норми", але справді суспільна думка, вироблена після інтеліґентної дискусії, і що найбільш покликані для віддзеркалювання такої опінії є пресові органи, ми бачимо, як — м'яко кажучи — поверховно виконуємо це своє завдання. Приклади навіть з останніх часів аж надто наявні.

Преса і закон

Свідомо кажу про „пресу і закон", а не про будь-який пресовий закон, бо такого в Америці немає. Єдиним пресовим законом у цій країні є ґарантія свободи преси. Іншими словами, ніхто й ніщо в цій країні у нормальних часах не може заборонити газеті друкувати те, що вона вважає за відповідне, або змусити її друкувати те, що вона не вважає за відповідне. Це — закон. Проте, газета — її видавець і редактор — мають відповідати перед законом за все те, що вони надрукували б і що було б протизаконне. Це не парадокс. Бо так само, як у вільній країні „воля" аж ніяк не означає волі вбивати людину, красти чи поповнювати будь-який інший злочин, так і жадна газета не є „вільна" друкувати свідомі фальші, брехні та злонамірені й принизливі матеріяли про будь-яку особу чи будь-яку групу осіб або інституцію. Справи не змінює, чи такий матеріял надруковано навмисно - тенденційно, чи нехотячи - помилково. В одному й другому випадку це буде протизаконний наклеп, який може бути предметом судової скарги і засуду.

Американський закон розрізняє два роди наклепів: лихослів'я (слендер) — як усне очорнення, і наклеп („лайбл"), паплюження в газеті, на письмі. Нас, очевидно, цікавить у першу чергу „лайбл", себто очорнення в газеті.

За „лайбл" уважає закон кожне написане чи надруковане лихослів'я, в якому фальшиво і безпідставно приписується особі, групі осіб чи інституції щонебудь з того, що є протизаконне; яке подумане з тим, щоб пошкодити комусь у бизнесі чи професії; яке має на меті понизити, зневажити якусь особу, групу осіб чи інституцію і викликати до них ненависть. При цьому треба підкреслити слово „фальшиво", бо лайбл-наклеп є тільки тоді протизаконним справді наклепом, коли подані нібито факти є видумкою чи брехнею, без уваги на те, хто їх „виссав з пальця" — редактор, дописувач чи яка інша особа. Закон розрізняє також т. зв. цивільний наклеп, що стосується до особи, осіб чи установ, і кримінальний наклеп, що стосується до суспільности або держави. Є ще й всілякі відтіні наклепів, як, наприклад, наклеп сам по собі і ін., але в подробиці не входитимемо.

На перший погляд могло б здаватися, що американські ґарантії свободи преси мають у собі дещо з відомих колишніх польських протиалькогольних законів, які „заборонили" продавати і вживати алькогольні напої в читальнях та інших подібних закладах в усіх днях тижня, за виїмком неділь, свят, днів, коли відбувалися забави, зібрання. Але так могло б лише здаватись.

Американський бо закон охороняє кожного громадянина зокрема і всіх громадян разом від — виразно сказано — наклепів, себто від усяких фальшивих обвинувачень, але рівночасно ґарантує пресі повну свободу публікувати правду та всі правдиві обвинувачення. Жадний судовій акції за наклеп не підлягають: заяви та свідчення суддів, прокураторів, адвокатів та свідків, зроблені в суді; дебати в Конґресі, стейтових леґіслятурах та міських радах; усі матеріяли, що їх опубліковано в характері публічних документів. При цьому треба мати на увазі, що судовому оскарженню за наклеп не підлягає заява судді, прокуратора чи адвоката, зроблена в суді і так опісля надрукована в газеті, але газета може бути потягнена до судової відповідальности, якщо вона надрукувала виголошену поза судовою залею заяву судді, прокуратора чи свідка, яка опісля виявилася неправдивою.

Далі, закон ґарантує пресі свободу публічної критики, признаючи право кожній особі „чесно критикувати в чесному публічному інтересі" кожну особу, групу осіб чи інституції в справах, що мають загальне значення. Тут треба спрецизувати: закон ґарантує право „чесної критики" кожної акції і праці особи чи осіб, але не критику самої особи, як такої. В газеті можна сміливо написати, що така й така особа є найгіршим у світі політиком, артистом чи адміністратором, якщо це є „чесна опінія в чесному публічному інтересі", але газета напевно програла б у суді справу, якби когось назвала, наприклад, найгіршою людиною у світі.

(Далі буде)

Степан Федорівський

СЕМЕН Т. ПІДГАЙНИЙ

(Слово над могилою сл. п. Семена Ол. Підгайного)

Жалобна Громадо!

Невмолима і передчасна смерть вирвала з-поміж нас ще одного з найкращих патріотів і невтомного борця за визволення українського народу з-під московської неволі — Семена Олександровича Підгайного.

Семен Олександрович народився в козацькій родині зеленої Кубані. Він був людиною непересічної вдачі і твердої волі, притаманної тільки лицарям Запорізької Січі. Ще юнаком, у роки економічної руїни й політичної невиразности він прибув у золотоверхий Київ, щоб впізнати правду про нашу Вітчизну. І не випадково він посвятився історичній науці.

В авдиторіях Київського Інституту Народньої Освіти, що по революції створився на базі Університету св. Володимира, Семен Олександрович студіював історію і після успішного закінчення інституту пішов на наукову працю в тодішню столицю підсовєтської України — в Харків.

Але лукава доля руками російсько - комуністичних окупантів обірвала його благородні наміри. Тоді Москва аозгрромила українську історичну науку і більшість науковців з виразними національними стремліннями виарештувала, частину фізично знищила, а частину розкидала по північних таборах каторжної праці. Так сталося з молодим науковцем, Семеном Підгайним. Його московські сатрапи вивезли на Соловецькі острови.

Бог допоміг йому перетерпіти нелюдські знущання і по вісьмох роках він повернувся в Україну з тавром „ворога народу". З цим тавром він не мав місця в своїй Батьківщині. Тільки друга світова війна врятувала його життя і буревіями воєнних подій винесла його в західній світ.

І тут, в західньому світі, Семен Олександрович, як той орел розпросторив крила в боротьбі з ворогом за визволення українського народу з-під російсько - комуністичної неволі.

Він один з перших, разом із сл. п. Іваном Багряним, був основоположником Української Революційно - Демократичної Партії та першим заступником її генерального секретаря. Він видав високої вартости мемуари: „Українська інтелігенція на Соловках" та „Недостріляні". В Европі був членом українського передпарляменту — Української Національної Ради.

Переїхавши в Канаду, Семен Олександрович не пішов шляхом типових доробкевичів, а решту своєї енергії віддав служінню нації. Він проїхав по всіх містах Канади з палким словом Прометея про небезпеку російського комунізму і одночасно зібрав уердепівські сили, створивши крайовий комітет УРДП та громадсько - політичну організацію СУЖЕРО, а пізніше Світову Федерацію Політичних В'язнів, президентом якої залишився до останніх днів.

Він глибоко розумів значення слова і слово правди в імені Президії Світової Федерації випустив в англомовний світ. Перший і другий томи „Білої Книги про чорні діла Кремлю", власний твір „Острови Смерти", „Тигролови" Івана Багряного, „Григорій Орлик" — проф. Борщака, цикл памфлетів та журнал „Ню Рів'ю" — в західньому світі проломили кригу російського імперіялізму.

Впродовж останніх двадцяти років з-під його пера опубліковано в газетах безліч статтей, в яких він яскраво розкривав і морально руйнував заміри московського комунізму. Він не жив особистим життям, а палав непогасаючим смолоскипом, щоб просвічувати шлях „недострілянним" у їхній боротьбі за визволення українського народу.

Підгайний був людиною справедливою, всепрощаючою і мав занадто чуттьову душу, і, може, хвороба тому передчасно вибрала його життя, що його добре серце не могло знести несправедливих очорнень та провокацій темної вулиці, яка прикривається крилатими словами патріотизму, а діє на шкоду цього патріотизму.

Важко повірити, що українська еміграція вже не почує його палких промов, не прочитає глибокозмістовних статтей, які як гарматні стрільна не раз насторожували страхом ворога там у непокореній нашій Батьківщині. Важко повірити, що він осиротив свою прекрасну родину.

Ти, Друже, передчасно відійшов від нас, але ти збудував незгорясмий пам'ятник. Спи, Друже, вічним сном. Хай земля ця буде тобі пухом. Твої пориви і творча спадщина перенесуться в серця і дію українського народу.

● **Преса в Індонезії не слухає Сукарна.** Всі його заклики, щоб припинити пресову кампанію проти комуністів в ім'я „національної єдности" минаються без відгуку: Насправді армія обсадила своїми людьми, консервативними націоналістами, керівні становища в уряді і пресі і виразно сприяє дальшій пресовій нагінці проти комуністів.

Денис Квітковський

Особистий тріюмф Марусі Бек

Маруся Бек

У виборах до Міської Ради Дітройту 2 листопада радна Маруся Бек осягнула великий особистий тріюмф. Вона виграла ці вибори сама. Вона мала беззастережну піддержку всієї української громади, але ця громада замала чисельно й забідна фінансово, щоб перемогти всіх, які були проти неї. А якось так склалося, що проти неї були всі, великі цього міста: і працедавці і робітники, і Демократична партія і представники Республіканської партії ; і вся велика преса і велика громада негрів; і „айриші" і чистокровні англосакси. Посадник міста, Джером Кавано, навіть підобрав був протикандидатку з подібним да Марусі ім'ям і одверто говорив проти Марусі.

Треба було бути божевільним або одержимим великої віри в себе і в правильність своїх ідей, щоб мати відвагу протиставитися такій могутній коаліції, яку мала проти себе Маруся Бек.

Маруся Бек мала за собою, крім українців , майже всі т. зв. етнічні групи Дітройту, при чому поляки, мадяри й румуни, особливо ті перші, працювали для неї з відданістю й посвятою.

Поляки, яких є багато більше від нас у Дітройті, мали двох кандидатів, одного до Міської ради, а другого на суддю, й обидва програли.

Марусю Бек як надзвичайно здібну, чесну й віддану справі особу піддержував один радіовий коментатор (Лу Гордон), її припоручала голосуючим деяка мала місцева преса, особливо польська (ми не маємо в Дітройті української преси), її „спонсорували" деякі малі робітничі спілки, але це крапля в морі води.

До речі, її піддержувала „могутня" як дехто думав, Асоціяція Домовласників Великого Дітройту — і за це вона дістала назву „консерватистки", — що рівняється злочинові зради в цьому демократично робітничому місті, — але творець і провідник цієї асоціяції, адвокат Пойндевстер, перепав при виборах!

Немає сумніву, що і Асоціяція Домовласників, і етнічні групи, і деяка мала преса багато спричинилися до успіху Марусі Бек. Але всі вони не дали їй кругло чверть мільйона голосів, що їх Маруся Бек потребувала для перемоги. Всі вони разом дали, кажімо, 100.000 голосів; але решта 150.000 прийшли з інших джерел.

Маруся „вичарувала" решту голосів своєю особистістю. Вона переконала велику частину виборців, що вона гідно, чесно й мудро заступає інтереси всіх мешканців цього міста. Вона переконала їх і заставила їх вірити, що причеплене їм „ярлики" консерватизму, расової ненависти, критиконамії тощо були злобно видумані її противниками з одною метою: повалити її.

Маруся Бек переконала величезне число дітройтської громади, що не тільки айриші й інші „безрасові расисти та безнаціональні " шовіністи мають великих людей і здібних провідників. Мають їх і українці. Бо хоч расовий і національно-етнічний моменти не були чи не повинні були бути проблемами й моментами, які мали б мати вплив на вислід виборів, то велика й несумлінна коаліція проти Марусі на кожному кроці підкреслювала її українське національне походження. Найбільший дітрайтський щоденник „Дітройт Нюз", а в останньому тижні майже в кожному числі закликав читачів не голосувати на Марусю, а за три дні до виборів помісвив передову статтю, заявляючи, що газета не є проти Бек, тому, що вона українка, але тому, що вона не добра . . .

Марусю зідентифікували як українку. Тому її перемога чи поразка означали в цьому місті не тільки успіх чи неуспіх, її, як особи, але й нас, як українців. Маруся виграла і ми з нею.

Але чи дали ми їй відповідну допомогу? На цей запит, хай відповість сумління кожного з нас, особливо тих, що стоять у проводі наших організацій, собливо молодечих. Довідуємося, що крім соток тисяч долярів, посадник міста Джером Кевано, мав до своєї розпорядимости в боротьбі за свій й його прихильників перевибір та на повалення Марусі Бек не тільки могутні апарати демократичної партії і робітничих спілок, не тільки пресу, але ще три тисячі добровольців, які допомагали йому. А скільки українських охотників мала Маруся Бек?! На кількох українських автах видніли її виборчі закляки? Кілько українських авт кружляло містом з її виборчими знаками, в день виборів? Кілько українських охотників розносило її виборчу літературу по хатах? Кілько кожний з нас витягнув із своєї кишені на покриття її виборчої кампанії?

Як голова Виборчого Комітету Марусі Бек на заході Дітройту я щиро дякую всім тим нечисленним, але відданим працівникам, котрі своєю працею причинилися до вибору Марусі Бек на радну міста Дітройту на наступних чотири роки і до врятування чести українського імени , з яким Маруся ішла в цих виборах більше, як будь-коли давніше.

Зробимо велике діло, коли призадумаємося над виборами в Дітройті. І то не тільки в Дітройті. Мені здається, що одним із наших політичних завдань є здобути місце та вплив в цій великій американській демократії. І то для добра України. Над цим питанням повинні призадуматися ті, які виховують нашу молодь, наших майбутніх провідників.

РУМУНІЯ ПОСЕРЕДНИЧИТЬ У СПРАВІ ЗАМИРЕННЯ У В'ЄТНАМІ

Відень. — В австрійській пресі появились вістки про те, що Румунія веде дипломатичну акцію, скеровану на замирення у В'єтнамі. Ці вістки походять неначе б то з румунських комуністичних кіл у зв'язку з перебуванням румунського прем'єра Йона Джорджа Маврера з офіційними відвідинами у Відні. За тими вістками — ще в червні цього року американський амбасадор у Букарешті Вільям Кравфорд піддав суґестію румунському урядові, чи той не взявся б за посередницьку місію, використавши свої добрі і заємини з столицею Північного В'єтнаму Ганоєм. Інша вістка твердить, що це румуни нав'язали зв'язок з названим американським амбасадором, після того, як вони перевірили в Ганої, що північно - в'єтнамські комуністи схильні повести розмови на тему замирення. Румунський міністер закордонних справ Корнелю Манеску мав розмовляти про це з державним секретарем Діном Раском в минулому місяці на терені Об'єднаних Націй в Ню Йорку. Комуно-румунський прем'єр Маврер заявив журналістам, що Румунія засуджує американську політику у В'єтнамі, однак робить це не з солідарности з іншими комуністичними країнами, а самостійно. Північно - в'єтнамські комуністи мають до румунських комуністів неначе б то більше довір'я, як до інших потенціяльних мирових посередників — з уваги на відвагу румунів протиставитися диктатові з Москви, особливо в господарських справах. Віденський поширений щоденник „Ді Прессе" називає ті вістки „поголосками", які виринули головно у зв'язку з подорожжю 5-ох американських сенаторів під проводом голови демократичної більшости Сенату Майка Мансфілда. Факт, що президент Джансон віддав до розпорядження тієї сенаторської групи великий державний літак, приймається за доказ, що Президент прив'язує поважну вагу тій ніби - то приватній подорожі сенаторів. Сенатор Мансфілд мав поверх одногодинну розмову з французьким президентом де Голлем, після того довго нараджувався з міністром закордонних справ Андреєм Громиком та окремо з прем'єром Алексеєм Косиґіним. а з Москви сенатори подалися до Букарешту, відніля вже відлетіли — до столиці Південного В'єтнаму Сайгону. Ото ж коментатори вважають, що Мансфілд і його сенаторські колеги заінтересовані у своїй подорожі передусім проблемою В'єтнаму та можливостями тамошнього замирення. Що вони з Москви полетіли до Букарешту — це вважається за доказ, що вони хотіли з першої руки дізнатися про висліди румунських контактів в цій справі з північно-в'єтнамськими комуністами.

Незалежно від оцих дійсних чи вигаданих мирових спроб — у Південному В'єтнамі продовжуються важкі бої і преса повідомляє про приготування до перевозу до В'єтнаму дальших кругло 40.000 американського війська. Зокрема американське летунство переводить паралельно бомбардування комуністичних позицій у Південному В'єтнамі та транспортних і комунікаційних шляхів у Північному В'єтнамі.

Нюйоркська громада відпровадила на вічний спочинок колишнього головного радного УНСоюзу Степана Матчака

НюЙорк. — В минулу середу, 17 листопада місцева громада віддала останній поклін своєму довголітньому, діяльному членові сл. п. Степанові Матчакові, колишньому головному радному УНСоюзу та основникові і майже п'ятдесятирічному секретареві Товариства „Воля", 46-го Відділу УНСоюзу в Ню Йорку. Панахида по Покійнім була відправлена в вівторок, 16-го, а похорони відбулися в середу 17 листопада. Після панахиди, яку відправив один з Отців Василіян з парохії св. Юра в Ню Йорку, попрощали покійного С. Матчака гол. секретар Ярослав Падох від УНСоюзу, Антін Батюк, голова УРСоюзу від колишньої Організації Оборони України та від УРСоюзу і проф. Іван Сквіртнянський, секретар 46 Відділу УНСоюзу від свого Відділу.

В Ню Йорку відбулася нарада в справі введення в життя нового іміґраційного закону

Ню Йорк. — В минулий понеділок, 11 листопада ц. р. в приміщенні American Council of Voluntary Agencies for Foreign Service, Inc, що приміщується при 44 Евеню 23 вулиці, відбулася нарада представників організацій, які допомагають в іміграції та поселенні в ЗДА, з асистентом комісара Іміґраційно-Натуралізаційного Уряду з Вашинґтону, Самюелом Бернсеном. На цю нараду запрошено також ЗУАДК, що його репрезентував д-р Ярослав Падох. У нараді взяли участь дванадцять організацій, репрезентованих кругло двадцяти особами. Предметом наради було познайомлення з методами переведення в життя нового іміграційного закону, а особливо вияснення, наскільки новий закон і нові засади й методи допускання нових іміґрантів до ЗДА вплинуть на ті особи, які вже внесли свої подання про іміґрацію, зокрема ж бездержавні особи з-поза залізної заслони, які до часу введення у життя нового закону не дістануться до ЗДА. Нарада велася шляхом запитів приявних до представника уряду з Вашинґтону і його відповідей. На велике число пекучих проблем п. Бернсен стереотипно відповідав, що може висловити тільки свій особистий погляд, чи здогад, бо більшість питань ще не вирішені в самому уряді. Трудність цього лежить м. ін. в тому, що в справі іміґрації гратимуть вирішну ролю не тільки Департамент Стейту, але також ДепартаментПраці, який встановлятиме листу фахівців, яких в даний час потрібно буде ЗДА;рішатиме про першенство допущення нових іміґрантів уряд. Одним з питань, які ждуть вирішення, є питання ролі Високого Комісаря для Справ Втікачів при Об'єднаних Націях в іміграції втікачів та т. в. переселених осіб. Тому, що на іміґрацію до ЗДА жде ще велике число українців й не останнє місце в цій проблемі займає питання можливого масового переселення до Америки українців в Польщі, які живуть там в доскраю невідрадних умовах, справа застосування нового еміграційного закону має першорядне значення також для нас. Немає сумніву, що після цієї наради слідуватимуть численні інші й що ЗУАДК буде в них брати участь та впливатиме на якнайскоріше застосування нового закону до наших земляків, розпорошених по всьому світі.

НОВИЙ ТУРЕЦЬКИЙ ПРЕМ'ЄР СУЛЕЙМАН ДЕМІРЕЛЬ ЗАЯВИВ готовість відновити безпосередні розмови з Грецією в справі Кіпру. Водночас він зазначив, що Туреччина не зречеться опіки над турецькою меншиною на Кіпрі і коли не прийде в цій справі до мирного порозуміння і кіпрсько-грецький режим далі змагатиме до позбавлення тієї меншини всіх політичних та й інших прав — то Туреччина готова шукати справедливости „всіма можливими засобами" — включно із збройною силою.

„Зарево" відзначило 70-ліття Йосипа Гірняка й Олімпії Добровольської

Ню Йорк. — В суботу 13 листопада відбувся тут в приміщеннях Українського Інституту Америки Вечір, присвячений українському театрові та його визначним акторам і режисерам Йосипові Гірнякові та Олімпії Добровольській .

Вечір влаштувало українське Академічне Товариство „ЗАРЕВО". Він був пов'язаний із 70-літнім Ювілеєм та 50-літньою театральною діяльністю Йосипа Гірняка й Олімпії Добровольської.

Програму Вечора, на який прибула численна академічна молодь, відкрив вступним словом Павло Дорожинський, вітаючи Ювілятів та приявних гостей. Доповідь про Ювілятів виголосили ред. Юрій Лавріненко-Дивнич і Віталій Кейс. Мистецьку частину Вечора виповнила Оля Кириченко-Шуган і І. Шуган читанням уривка з п'єси М. Куліша — „Патетична Соната". Марія Цісик відограла на фортепіяні „Балляду" Брамса, „Балляду ґ-моль" і „Ноктюрн" Шопена та „Шумить" Якименка.

Програмою Вечора керував Любомир Калинич, який вітав Йосипа Гірняка і Олімпію Добровольську з їхнім Ювілеєм. Ія Кейс і Дарка Лисько вручили Ювілятам в імені „ЗАРЕВА" букет квітів, після чого всі приявні, що виповнили по береги велику залю, спонтанним повстанням з місць з ентузіязмом вітали обоїх Ювілятів.

Завершив програму Вечора зворушливим словом маестро Йосип Гірняк. Вечір закінчився прийняттям і пройшов на високому рівні з великим успіхом.

Н. Й.

В АМЕРИЦІ Й У СВІТІ

ДИРЕКТОР СЕЛЕКЦІЙНОГО УРЯДУ ПЕРЕДБАЧАЄ ЗМЕНШЕННЯ ЧИСЛА РЕКРУТІВ в перших місяцях 1966-го року. Генерал поручник Луїс Б. Герші заявив, що внаслідок більшого числа добровольців не треба буде покликувати до військової служби таке число рекрутів, яке давніше передбачалося. Вже в грудні ц.р. мають покликати до військової служби тільки 40,200 рекрутів, хоч місяць тому передбачалося, що в грудні число покликаних рекрутів винесе 45,224. Корпус Морської Піхоти в грудні заявив, що йому в грудні ц.р. не треба буде 5,224-ох рекрутів, про яких він давніше просив. Генерал Герші гадає, що в дальших місяцях число добровольців буде збільшуватися і тому зменшиться число рекрутів.

З приводу невадійної смерти

сл. п. проф. д-ра ВОЛОДИМИРА КАЛИНИ

замість квітів на могилу складає:

на УККА	$25.00
на Стипендійний Фонд ім. д-ра В. Калини, при НТШ в ЗДА	50.00
на Збірник Українського Військово-Історичного Інституту НТШ, присвячений пам'яті д-ра В. Калини	25.00

Проф. д-р ВОЛОДИМИР БОГУН-ЧУДИНІВ

Балтимор

Замість квітів на могилу

сл. п. проф. д-ра ВОЛОДИМИРА КАЛИНИ

складають на видавничий фонд Українського Військово-Історичного Інституту НТШ:

п-ство І. К. Тащуки, Ню Йорк	$25.00
п-ство М. М. Турецькі, Ню Йорк	$25.00

ПОМЕР ПЕТРО МОРДУС

(Посмертна згадка)

Лос Анджелес, Каліф. — По короткій недузі на83-му році життя помер Петро Мордус, з роду литовець, що був одружений з Анастазією Гулей, відомою нашою патріоткою.

Покійний Петро родився у Вильні, Литва, 4 жовтня 1881 р. До Америки прибув з братом Іваном 1902 р. з Сибіру, де де вони були заслані з братом Іваном на працю на залізних дорогах. Було їх 6 братів — Петро, Іван, Михайло, Станіслав, Йосиф і Вінкентій. Батьки померли природньою смертю, брат Іван в Америці, а всі інші брати загинули в комуністичних тюрмах — одні в Литві, інші в Росії.

Осиротив дружину Анастазію, її родину в Україні та в Лос Анджелесі численну родину, особистих приятелів між нашими та й литовцями.

Похорон правив о. М. Колтуцький, настоятель української католицької церкви св. Марії. Присутні були численні українці і литовці й на Панахиді 27 вересня і на Богослуженню, 28 вересня на цвинтарі в каплиці св. Кальварії, де поховано тіло сл. п. Петра. Панахиду гарно відспівав маестро В. Божик з церковними хористами, а на Службі Божій співав він сам, бо це був робітний день.

Про заслуги сл. п. Петра говорили: о. М. Колтуцький в каплиці св. Кальварії, над могилою на цвинтарі д-р А. Вусик, С. Іванчук і автор цих рядків, а від імени литовців — п. Казімір Кірілонскас.

Відбулися поминки в домі вдови Анастазії. Гуторили на різні теми литовсько-української дружби. Подивляли сл. п. Петра, що так щиро працював для двох поневолених батьківщин — Литви і України.

„Еге ж, говорив литовець, де найти такого другого Петра? Він теж був членом багатьох наших й ваших організацій. Жертвував час, працю і гроші довгі роки, де тільки треба було по ваших й наших організаціях. Це дійсно була виїмкова людина. Добре, славно зробили, — говорив інший литовець, що вшанували його також й пожертвами на українські народні цілі. — ми також зробимо подібне в його пам''ять.

⁂

Це „добре, славно зробили'' — сказане литовцем — треба б поширити в нашій пресі, бо забагато тих вінків по наших покійниках, а замало пожертв на вівтарі визволення України. Чи не краще було б, коли б вінки складали нашим покійникам тільки від імени тих організацій, до яких вони належали? Свічечку ставили покійному на похоронах, в церкві, а вінки тільки від імени організацій. Світлом вшановували пам'ять покійного, коли він світив своїм добродійством перед Богом і своїм народом. А організаційні вінки парадно мали б нести за домовиною делегації організацій.

⁂

Похований сл. п. Петро на тому самому цвинтарі св. Кальварії, де спочивають й інші українські патріоти — Іван Годяк, славний голлівудський фільмовий артист, — о. М. Винницький, інж. М. Березовський, Василь Гулей, рідний брат вдови Анастазії та інші.

Покійний Петро турбувався нашим громадським життям повні 22 роки, працював в різних організаціях, не було такої збірки в громаді, де не було б його тяжко запрацьованих долярів. Довгі роки був членом Надзірної Ради Українського Культурного Осередку в Лос Анджелесі. Був такий активний наш діяч, що ми вже були й забули, що він був литовського роду.

Не можу не згадати його тяжкої фізичної праці при ремонті Нар. Дому в нашому місті, де старенький Петро, — (тоді йому було 79 років) майже кожного дня „толокував'' з нами.

1962 р. управа УКО і п-во Реби вшанували сл. п. Петра Ювілеєм — 80-річчя його народин в Українському Нар. Домі. Було багато гостей, були гарні промови на честь Петра — сл. п. Ювілят і там не пощадив долярів на українські народні цілі. Не знаю, чи є де яка українська добродійна інституція в Америці і в Канаді, а колись і в Україні, де не було б добродійства Мордусів.

Коли вдова Анастазія почула, що Василь Шкраба заініціював збірку на УККА, то не тільки схвалила ту ініціятиву, але й від себе дала 60 дол. на УККА і 40 дол. на пресовий фонд „Свободи'' і „Народної Волі''.

Треба, треба зібрати на УККА, бо ця жертвенність в нашій громаді найбільше занедбана. На таке велике число наших свідомих людей, тільки 15 платників УККА маємо. Колись їх було багато більше. Призначіть з моїх 100 дол. — 40 долярів на українську пресу, бо треба, щоб наша преса била на тривогу, взивала людей до жертвенности. Похорони, весілля, хрестини, ювілеї і т. п. треба прикрасити також і нашою жертвенністю на якусь добру українську народну ціль. Так, як це колись було! — говорила вдова Анастазія. Дотепер всіх пожертв вплинуло $ 258 (210 дол. на УККА і 40 дол. на українську пресу).

Жертодавці: по 10 дол.: Василь Шкраба, Микола Новак, Михайло Кізима, Іван Кіт, Іван Ткач, Степан Грицько, Ірина Гонсет і діти покійної Олени Мельник. По 5 дол.: Остап Гац, Степан Шостак, Олена Дидилюк, Василь Тимчук, Анна Филипенко, Іван Несторенко, Петро Вибиранній, Іван Дутка, Василь Реб і Степан Іванчук. По 2 дол.: А. Чупило, П. Марцінів, В. Прокопович, Катерина Дуда, С. Олексів, А. Вусик і М. Марків. По 1 дол.: І. Басараб, П. Захарчук, В. Дах, О. Скрабко, Н. Коренко, М. Порайко, О. Брикнер, М. Полотнянка, Б. Тірка, І. Овечко і 4 особи по доляру) підписалися Н. Н. Вдова Анастазія $100, разом $258.

Всі інші приятелі і місцеві і позамісцеві, що бажали б вшанувати пам'ять покійного Петра, такого рідкісного приятеля українців, просимо надсилати свої пожертви на адресу вдови:

Anestazia Mordus
6635 Southside Dr.
Los Angeles 22, Calif.

вказуючи, на яку українську народну ціль посилаєте свою пожертву, замість цвітів.

Спи, Дорогий Наш Петре, спи спокійно! Ти щиро і чесно служив Україні і Литві!

Микола Новак

СПОРТ

„ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ", „ТРИЗУБ" І УСК НЮ ЙОРК ЗДОБУЛИ НОВІ ПЕРЕМОГИ

Чорноморська Січ'' з Нюарку перемогла вислідом 2:1 італійську дружину „Рома'' у футбольних змаганнях з циклу гор за Чашу ЗДА, які відбулися минулої неділі, 21-го листопада, на грищі італійців у містечку Вейн, Н. Дж. Після гарної та чистої, хоч і завзятої, гри вибороли „січовики'' перемогу, якою закваліфікувалися до дальших змагань за Чашу ЗДА. Ворота для „Ч. Січі'' стріляли: О. Чайка на 39-ій хвилині і М. Німерчинський на 54 хвилині. „Рома'' здобула ворота на чотири хвилини перед кінцем зустрічі.

„Тризуб'' гостив минулої неділі у себе у Філядельфії футболістів Гартфорду СК, які є одним із претентентів на першуна Американської Футбольної Ліґи. Ці мистецькі змагання закінчилися заслуженою перемогою „Тризуба'' з рахунком 3:1. Впродовж цілої зустрічі, за виїмком останніх 15 хвилин, „Тризуб'' сильно переважав і постійно обстрілював ворота гостей, при чому напасники „Тризуба'' не використали цілого ряду ворітних нагод. Стрільцями воріт для „Тризуба'' були: Бенітез з карного, Мендез і Дос Сантос. Гартфорд здобув ворота на десять хвилин перед кінцем змагань. Найкращими змагунами в цій грі були: Вагнер у нападі „Тризуба'' і воротар дружини з Гартфорду. Після цієї перемоги „Тризуб'' знов висунувся на перше місце з точками 14:4 і відношенням воріт 31:7. За ним у показнику АФЛіґи стоїть СК Гартфорд з точками 13:5, а дальше „Ч. Січ'' з точками 12:0 .

УСК Ню Йорк, як теперішній чемпіон, який держить Чашу ЗДА, не мав визначених змагань у початкових грах за цю чашу. Минулої неділі футболісти УСК-у відбули товариські змагання з дружиною „Дойчунгарн'', яку вони перемогли з рахунком 2:1. Ворота для УСК-у здобули: Бассі і Дімейн.

ЛИХО ТА РАДІСТЬ, ПО КОТРІЙ СМУТОК НАСТУПАЄ

В дні так званого фестивалю „Дніпрові зорі'', після тривалої перерви, виступила в Києві капеля „Думка''. Як відомо, капеля зазнавала гострих нападів офіціяльної критики і довший час по суті не існувала. Тепер мистецьким керівником є Павло Муравський.

Композитор Г. Майборода в „Культурі і Житті'' з 17-го жовтня розповідає дещо про цю капелю і між іншим наводить листа Міністерства Культури УССР з приводу програми концерту „Думки''. Ось цей лист: „В програмі переважають твори ліричного, споглядального, пейзажного, а деякі навіть сумного характеру і не приділена увага творам життєрадісним , які оспівують нашу дійсність. Тобто не вистачає саме тих творів, які піднімали б слухачів на здійснення величних завдань . . .''

НЕ СТИХАЮТЬ СТРУНИ

Микола Сочеванів — один з тих акторів, які разом з Марком Кропивницьким починали створювати в Україні перший професійний український театр. Невдовзі йому має „стукнути'' дев'ятдесять років!

Народився Микола Сочеванів у Бобринці, там, де жив його дядько — Марко Кропивницький. Тепер живе в Києві, на лівому березі Дніпра. Їздить на риболовлю. А більше ходить пішки.

Великі сиві вуса, біла українська сорочка добрі-добрі очі дуже нагадують клясичний образ кобзаря часів Богдана Хмельницького, — змальовує його портрет А. Холодівський у „Культурі і Житті'' з 17 жовтня.

Артиста часто можна бачити з бандурою в Каневі, на могилі Тараса Шевченка. Там можна почути його спів. А бандура в його руках та сама, що на ній колись грав Марко Кропивницький.

Посмертні згадки

ЮЛІЯ ВЕКЛИЧ, довголітня членка Т-ва Любов — 45-ий Відд. у Філядельфії, Па., померла по короткій і важкій недузі, дня 23 червня 1965 р. на 66 році життя. Полишила в тяжкому смутку мужа Иосифа і дві доні; Марію і Олену та зятя. Похорон відбувся 26 червня 1965 р. з церкви св. Андрея при участі родини, знакомих і приятелів та сусідів на український цвинтар св. Марії на Факс Чейс біля Філядельфії.
Вічна Їй Пам'ять!
М. Сеник, секр.

ПАВЛО ҐАНОВСЬКИЙ, довголітній член Т-ва Любов — 45 Відд. УНС у Філядельфії, Па., помер 8-го жовтня 1965 р. на 84-му році життя. Походив з с. Сполянка, пов. Тернопіль, Зах. Україна. До ЗДА прибув 6 жовтня 1908 р. а до УНС вступив тому 52 роки. Покійний був тихої вдачі. Похорон відбувся 11 жовтня 1965 р. з Катедрального Храму у Філядельфії, Па., на цвинтар св. Марії, біля Філядельфії, при численній участі родини, знакомих, сусідів і членів Т-ва Любов. Полишив в тяжкому смутку 72-літню жінку Катерину, 3 синів, Иосифа, Степана і Едварда.
Вічна Йому Пам'ять!
М. Сеник, секр.

ТЕОДОР КАРПИН (Карпінський), член Б-ва св. Стефана — 221 Відд. УНС в Шікаґо, Ілл., помер 20 вересня 1965 р. у Вашинґтоні на 72 році життя. Полишив у смутку дружину Юлію і доньку Ліду. Покійний був родом з с. Озерани, пов. Львів, Україна. Був активним членом в українських організаціях.
Вічна Йому Пам'ять!
Т. Ніпікула, секр.

НИКОЛА ВИННИК, довголітній член 230 Відд. УНС ім. св. І. Хрестителя в Йонґстовн, Огайо, помер 19 вересня 1965 р. на 75 році життя. Прибув до Америки 1908 р. Полишив в глибокому смутку дружину Анну і сина Андрія. Похорон відбувся 23-го вересня 1965 р. з кат. церкви Пресвятої Тройці при участи родини і членів Відділу на цвинтар Кальварія.
Вічна Йому Пам'ять!
П. Ліщак, секр.

ЄВА СОРОХТЕЙ, довголітня членкиня Б-ва св. Иосафата 217 Відд. УНС в Рочестері, Н. Й., померла 5 листопада 1965 р. Покійна походила з с. Мостищи, пов. Калуш, Західня Україна. Полишила в смутку мужа Корнила, сина Івана, доньку Марію зам. Бабій, брата Михайла Пукіш, 8 внуків і 2 правнуків. Покійна належала до Б-ва св. Иосафата, де була урядницею 5 літ, до Укр. Золотого Хреста — 17 Відд., до Союзу Українок - 6 Відд., до Укр.-Амер. Клюбу. Була доброю парохіянкою та дуже жертвенною. Похорони відбулися 9 листопада 1965 року при участи родини, приятелів і членів Братства з Церкви на цвинтар Holy Sepulchre.
Вічна Їй Пам'ять!
В. Колдансьний, секр.

СКОТЧ КАТЕРИНА, членка 94-го Відд. УНС ім. о. М. Шашкевича в Гамтрамк, Міш., померла 3 жовтня 1965 р. Покійна народилася в Кутузові, пов. Підгайці, Зах. Україна. Полишила в глибокому смутку синів Стефана, Івана і Михайла, 2 невістки, 4 внуки і 3 правнуки. Похорон відбувся 7 жовтня 1965 р. при участи родини, знайомих і членів Т-ва на цвинтар Holy Sepulchre при Телеграф і 10 Милі.
Вічна Їй Пам'ять!
М. Кончак

ТАРЗАН, ч. 5 533. Змагання!

Швидко, безжалісно Тарзан із своїми мавпами заатакував карававу Воллеса. Тубільці зібралася до оборони, але марно.

І тоді, коли живі носії втекли в паніці, Воллес божевільно змагався, щоб звільнитися із стиску Зомата.